

Er positiv manipulation i orden?

Iris Ytting, Finns kone

Iris Ytting fortæller om sine sidste år med sin mand Finn, hvor han led af en demenssygdom. Hun vil fortælle sin historie, da hun ønsker at sætte spot på, hvordan demenskoordinatorer kan være en støtte for pårørende. Selv fik hun god støtte fra demenskoordinatoren. Støtten fra en professionel, der kan se sygdomsforløbet udefra, og som har erfaring med demenssygdom, er uvurderlig. Desuden vil hun give eksempler på, hvordan hun har brugt positiv manipulation i sygdomsforløbet, som varierede meget i forhold til hvilken fase demenssygdommen var i. Målet med manipulationen var at undgå konfrontationer og at bevare Finns værdighed, hvilket lykkedes i stor udstrækning.

Først ridser hun kort ægteparrets baggrund op. Finn, var med til at opbygge et internationalt firma i København og var meget berejst, ikke mindst i kraft af sit arbejde. Iris selv havde et rekrutteringsfirma, som hun blev nødt til at afhænde for at kunne støtte Finn i de sidste år af hans liv. De var gift i 46 år og har tre børn og syv børnebørn.

De første år

Finn gik på pension som 64-årig, og året efter blev han diagnosticeret med alzheimers. Det blev opdaget i forbindelse med, at ægteparret skulle på ferie, hvor Finn virkede usikker på flere ting, som boarding pas, valuta mv. Det var underligt, da Finn var meget rejsevant. Da det viste sig at være begyndende alzheimers, blev han medicineret med det samme. I starten ville Finn ikke have, at nogen skulle vide det. Det blev kun afsløret for børn og en snæver kreds af venner. Med tiden gjorde den beslutning livet ret besværligt.

I de første par år levede de en nogenlunde almindelig hverdag, hvor Iris gik på arbejde. Finn skulle have hjælp med at huske ting, og Iris blev mere opmærksom på økonomi, som ellers havde været Finns anliggende. Iris fik

ordnet det sådan, at Finn ikke længere kunne handle med aktier, hvilket han blev vred over. Når det trak op til uenighed på grund af Finns hukommelsesproblemer, sagde Iris aldrig: "Kan du ikke huske det?" eller "det har jeg jo sagt". I stedet sagde hun ofte: "Nå, men sådan husker jeg det ikke". Hendes nænsomme ordvalg var for, at Finn ikke skulle føle sig magtesløs.

Sygdommen forværres

De næste år var en svær tid for Finn. Det gik op for ham, at han var ved at blive mere syg. Han ville ikke høre ordet 'alzheimer' – Iris insisterede på det. Han blev aggressiv over for Iris, og smed hende ud et par gange i ren afmagt. Det var svært, som Iris siger: "Jeg holdt så meget af ham". Næste dag var han fuld af anger. Det var svært for Iris hele tiden at være forstående. Heldigvis havde hun nogle gode venner at betroe sig til. Som par blev de lidt ensomme, naboerne undgik dem, men der var nogle, som spurgte til det.

Da Finn fyldte 70 år, inviterede ægteparret hele familien til Club La Santa. Det var en god idé. Finn kunne overskue det, og aktiviteter kunne foregå i hans eget tempo. Han nød at kunne give hele familien en fælles oplevelse.

Fuldmagt og daghjem

Da Finn havde haft demens i seks år blev det nødvendigt at få en fuldmagt. Iris lavede en aftale med ægteparrets advokat, som kaldte dem ind under påskud om, at de skulle gennemgå testamentet. Ved den lejlighed foreslog advokaten, at de skulle have en gensidig fuldmagt, og den blev tegnet.

Visitor foreslog, at han kom på daghjem, så Iris kunne blive aflastet, men det vidste hun, han ville afslå. I stedet inviterede hun ham på kaffe i daghjemmets café en dag de alligevel var i bygningen, hvor Finn gik til sundhedstjek med sit ben. Her snakkede de med en medarbejder. Den model gentog sig flere gange, hvor Iris tredje gang meddelte Finn, at hun skulle et smut til tandlæge, så kunne han blive dér imens. Det gik fint, og Iris gentog metoden flere gange.

Demenskoordinatoren, som var en stor støtte i hele sygdomsforløbet, anbefalede, at Finn gik på daghjemmet to gange om ugen. Langsomt optrappedes hans besøg i daghjemmet. Iris brugte en del tid på at transportere Finn frem og tilbage til daghjemmet. Efter demenskoordinatorens forslag overtalte Iris Finn til at køre tur/retur med bus tilknyttet dagscenteret. Hun vidste, at et direkte forslag ikke ville falde i god jord, og sagde i stedet: "Jeg tror godt, du kan få lov til at køre med en af de busser med alt det skat, du har betalt i alle de år". Det virkede!

Indflytning på plejehjem

Finns tilstand blev gradvist forværret, og daghjemmet havde svært ved at have ham, da han begyndte at gå derfra efter frokosten - han kunne ikke finde vej, selvom der ikke var så langt. Demenskoordinatoren foreslog, at

de skulle søge om en plejehjemsplads til Finn – det var en hård erkendelse for Iris, men hun kunne godt se, at situationen var uholdbar.

Iris synes, der er behov for en lovændring, da udgangspunktet er, at man skal have den demente persons underskrift for at kunne søge om en plejehjemsplads. På det her tidspunkt kunne Finn på dette stadie af sygdommen ikke sætte sig ind i, hvad det handlede om, og han kunne slet ikke skrive mere.

Mens de ventede på plejehjemspladsen fik de tilbudt hjælp i hjemmet. To gange ugentligt kom en person og badede Finn. Iris sørgede for at være ude af huset imens, for at hun ikke forstyrrede den nye rutine.

Da Finn flyttede på plejehjem hjalp alle børnene til med at flytte hans ting, så alt stod klart til ham. De satte også en drømmeseng op, som Iris kunne sove på i starten. Det endte med, at hun sov der i 14 dage, da Finn gerne ville hjem igen i starten. Heldigvis endte det med, at han blev glad for at være der. Når Iris besøgte ham, var hun meget opmærksom på, ikke at se bekymret ud, selvom hun måske var det. Desuden er berøring utrolig vigtig – også i den sidste tid.

Finn døde i foråret 2015. Iris fortæller, at kærligheden stadigvæk var lige så stor, blot antog den en anden form.

Sundheds- og ældreminister Sophie Løhde holdt den afsluttende tale på Årskurset.

[Læs hovedpointerne fra talen ved at klikke her.](#)